

17.08.2023

POL-2023-83740

Liikenne- ja viestintäministeriö

Poliisihallituksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi verkon välityspalvelujen valvonnasta ja eräksi muiksi laeiksi

1 Lausuntopyynnöstä

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt 16.6.2023 Poliisihallituksen lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi verkon välityspalvelujen valvonnasta ja eräksi muiksi laeiksi.

2 Luonnoksesta hallituksen esitykseksi

Lailla toimeenpantaisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta (digipalvelusäädös). Asetuksen tarkoituksena on parantaa internetissä toimivien välityspalvelujen avoimuutta ja turvallisuutta käyttäjille. Lisäksi sen tarkoituksena on yhtenäistää lainsäädäntöä EU:ssa ja näin edistää palvelujen tarjoamista EU:n alueella yli jäsenvaltion rajojen.

Asetus on merkityksellinen rikostorjunnan ja poliisin toiminnan osalta siltä osin, että asetuksen yhtenä tavoitteena on luoda tietoverkkojen palveluista käyttäjille turvallisempia ja luoda velvollisuuksia säilytyspalveluiden tarjoajille ilmoittaa oikeus- tai lainvalvontaviranomaisille, mikäli näiden tietoon tulee henkeä tai turvallisuutta uhkaavia tapahtumassa olevia tai jo tapahtuneita tekoja.

Laissa säädettäisiin erityisesti digipalvelusäädöstä valvovista viranomaisista sekä seuraamuksista.

2.1 Säilytyspalveluiden velvollisuudesta poistaa tieto

Digipalvelusäädös mahdollistaa kansallisten oikeus- ja hallintoviranomaisten antamat määräykset säilytyspalvelussa olevan laittoman sisällön poistamiseksi. Hallituksen esityksen perusteluiden kohdassa 3.3. on todettu, että Verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2021/784)

ja sen jälkeen säädetty laki verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön leviittämiseen puuttumisesta (99/2023) ovat erityissääntelyä suhteessa digipalvelusäädökseen. Edellä mainitussa laissa poistamismääräysten antamisen toimivaltaiseksi viranomaiseksi on määritelty poliisi. Tämän osalta tulisi harkita, onko laissa tarpeen säätää siitä, ettei esimerkiksi terroristisen verkkosisällön poistamiseksi tehtyjä poistamismääräyksiä ja rajat ylittäviä poistamismääräyksiä ole toimitettava digitaalisten palveluiden koordinaattorille, koska erityislainsäädännössä tällaisesta ei ole säädetty.

2.2 Tietojen luovuttaminen asetuksessa ja laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi

Ehdotetun lain 4 §:ssä säädettäisiin toimivaltaisten viranomaisten tiedonsaantioikeuksista eli oikeudesta saada salassapitosäännösten estämättä tehtäviensä suorittamiseksi välttämättömät asetuksen epäiltyyn rikkomiseen liittyvät tiedot. Poliisin ja muiden esitutkintaviranomaisten. Lain 5 §:ssä säädettäisiin viranomaisten oikeudesta luovuttaa tietoa asetuksessa ja ko. laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Tiedonsaannin ja tiedon luovuttamisen oikeuksien sääntely on riittävän tarkkarajaisesti määritelty ja vastaa muuta lainsäädäntöä tiedonsaantioikeuksista poliisilta. Salassa pidettävän ja henkilötietojen luovuttamisen osalta oikeus on rajattava vain toimivaltaisten viranomaisten tehtävien hoitamisen kannalta oleelliseen.

Lain 5 §:n luettavuuden kannalta ehdotetaan poistettavaksi maininta poliisista, jota ei ole tarpeen erikseen mainita koska poliisi on esitutkintaviranomainen. Ehdotettu muoto kuuluisi *"Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus saada esitutkintaviranomaiselta salassapitosäännösten estämättä vain tiedot, jotka ovat välttämättömiä 18 §:n noudattamiseksi."*

Esitutkintaviranomaisen tulee salassapitosäännösten estämättä toimittaa Liikenne- ja viestintävirastolle asetuksen 18 artiklan epäiltyyn rikkomiseen liittyvät tämän lain mukaisten tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot."

2.3 Asetuksen 18 artiklan mukainen ilmoitus rikoksesta

Asetuksen 18 artiklan 1. kohdassa säädetään

Jos säilytyspalvelujen tarjoajan tietoon tulee tietoja, jotka antavat aiheita epäillä, että on tapahtunut, on tapahtumassa tai todennäköisesti tapahtuu rikos, johon liittyy uhka ihmisen tai ihmisten hengelle tai turvallisuudelle, sen on viipymättä ilmoi-

tettava epäilyistään kyseisen jäsenvaltion tai kyseisten jäsenvaltioiden lainvalvonta- tai oikeusviranomaisille ja toimitettava näille kaikki saatavilla olevat asiaankuuluvat tiedot.

Hallituksen esityksessä ei ole säädetty siitä, mikä viranomainen olisi toimivaltainen viranomainen ottamaan ilmoitukset vastaan. Poliisi on rikostorjunnan yleisviranomainen, jolle tulisi osoittaa ko. artiklassa säädetty ilmoitukset ja tätä koskien olisi tarpeen lisätä lakiin oma kohtansa, jossa säädetään ilmoitusten toimittamisesta poliisille.

2.4 Seuraamusmaksua koskeva 14 §

Ehdotetun lain 14 §:ssä säädetään seuraamusmaksun määrittämisestä. Asetuksen 18 artiklaan viittaavassa kohdan 3) teksti on kirjattu lakiehdotukseen seuraavasti.

18 artiklan velvollisuutta ilmoittaa lainvalvontaviranomaisille tiedossaan olevasta uhkaavasta tai tapahtuneesta rikoksesta, johon liittyy uhka ihmisen hengelle tai turvallisuudelle.

Kirjaukseen on avattu 18 artiklan velvollisuutta osin. Tulisi harkita, että olisi siko selkeyden kannalta parempi viitata tässä kohdassa vain asetuksen 18 artiklassa säädetyn ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyöntiin. Mikäli edellä mainittu ei ole mahdollista, niin lainkohdan teksti tulisi olla ilmoitettavan tapahtuman osalta artiklan kanssa yhtenevä.

2.5 Resurssivaikutukset poliisiin

Kuten HE:n resurssivaikutuksia koskevassa osassa on todettu, niin poliisi arvioi säilytyspalveluiden tarjoajien tekemien ilmoitusten käsittelyyn tarvittavien lisäresurssien olevan 5 henkilötyövuotta kustannuksiltaan 425 000€. Poliisi saapuvien ilmoitusten käsittelyn lisäksi asetusta voi aiheuttaa tehtävien lisääntymisen ja siten resurssien tarpeen kasvamisen, mutta koska kyse on uudesta toiminnasta, niin tarkempaa arvioita tehtävien lisääntymisen määrästä ei voida antaa.

Poliisijohtaja

Sanna Heikinheimo

Poliisitarkastaja

Kimmo Ulkuniemi

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 17.08.2023 klo 22:18. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimosta.